

„Stajerc“ izhaja vsaki petek, daliran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krone, za pol in četrť leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računai naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne številke se prodajajo po 6 v. Uredništvo in upravnštvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje števil. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torej zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inzeratov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 21.

V Ptuj v nedeljo dne 22. maja 1910.

XI. letnik.

Štajerski kmetje!

Deželni zbor štajerski stopi menda junija meseca zopet skupaj, da prične svoje delovanje. Od tega zasedanja je jako veliko odvisno. Kakor znano, razbila je

prvaška obstrukcija

deželni zbor in je s tem napravila velikansko škodo ljudstvu. Podpore, subvencije, denarji za zgradbe, za regulacije, za brezobrestna posojila itd., vse to je prvaška obstrukcija vrgla v vodo. Prvaški poslanci pa hočejo še naprej onemogočiti delo v deželnem zboru. Še naprej hočejo povečavati vašo bedo!

Kmetje!

Naše potrpežljivosti mora biti enkrat konec! Mi zahtevamo od slovenskih poslancev, da takoj

nehajo z obstrukcijo.

Kajti edino potem je mogoče, da dobimo vse to, kar zahtevamo in potrebujemo. Kmetje! Zbirajte se na shodih in odpošiljajte prvaškim poslancem rezolucije, da naj ponehajo z obstrukcijo. Zahtevajte od vaših občinskih zastopov, ka isto storijo! Nobeno nasprotno zavijanje vas naj ne zmoti.

Proč z obstrukcijo!

Poslanci morajo se pokoriti ljudski volji!

Nasilje.

Zdaj torej jasno vidimo, da je končni cilj vse prvaške politike na spodnjem Štajerskem in tudi na Koroškem — najgrše, najsurovejše nasilje! Pamet tej gospódi ne pomaga, kajti s pametjo so se slovenski prvaki že davno skregali. Svoje nakane in svoje stremeljnje ne morejo z duševnimi sredstvi podpreti. Zato pograbijo tisto sredstvo, ki je udomačeno pri divjakih: pest, nož, kamenje! Vse cesarske postave teptajo ti hujskači v blato in edino nasilje jim je ljubo . . .

Podivjano surovost se veliko lažje med prostim ljudstvom širi, nego izobraženost. Zalespljene fantaline se veliko preje k tepežu in ponočevanju pridobi, nego k izobraževalnemu delu. Vse to vemo prav dobro. In v svoji podli sebičnosti so prvaki pričeli surovost, tolovajstvo, pretepe, nasilje razširjevati . . . Zalostno je to in vendar resnično. Da se mlada sadna drevesca ob okrajnih cestah odreže in odlomi, temu je kriva prvaška agitacija in hujskarinja. Saj se ti prvaki celo v svojih listih veselijo, ako prelo mi kakšna prokleta roka nedolžno drevesce. Zločin, grdi, strupeni zločin je prvaški gospódi dobro došel v političnem boju . . .

Ravno v zadnjem času so se ta prvaška nasilstva posebno pojavljala. Omenimo le septemberske dneve leta 1908 v Ljubljani, v katerih se je ropalo in divjalo pred očmi Hribarjeve policije. Omenimo nadalje neverjetni slučaj, da so hrastniški podivjani „narodnjaki“ navalili na železniško progo kamenje, samo da bi okroglo 30 naprednih mož z urednikom Linhartom umorili. Omenimo nadalje nečuvani škan-

dal, ki so ga izvršili narodnjakarski go-spodje na Ptujski gori, kateri hočejo naravnost posestnike zapirati, ako ti nočejo trobiti v rog predrznih čestilcev Ploja. Preteklo binško nedeljo pa se je zgodil še en slučaj prvaškega nasilja. Ob Bračičovi gostilni pri Ptuj se je namreč na tolovajski način napadlo večjo nemško družbo s poleni in kamenjem in se je več oseb ranilo. Iz tega je razvidno, da hočejo prvaki zdaj enostavno kakor roparji nastopati, da hočejo napadati in pobijati . . . **Mi opozarjamo oblast zadnjikrat na to roparsko taktiko prvakov.** Tako daleč menda še nismo prišli, da bi se pri nas tolovaje častilo in ropalo ter pobijalo, kakor je to na Srbskem navada!

Prvaški hujskači pa se grozovito motijo, ako mislijo, da bodo z grdim nasiljem svoj vpliv na ljudstvo povečali. Zlasti „narodna stranka“ se grozovito moti, ako misli, da bode svoj konkurz z lumparijo ostavila. Divjaki ne bodo nikdar nad izobraženec izmagali. Vsaka stranka pogini, katera se ne bori z dovoljenimi, poštenimi sredstvi. V lastnem blatu se bodo i ti prvaški hujskači zadušili . . .

Nas veseli to divjanje! Veseli nas, ker nam je dokaz, da teče prvaškim nasilnežem že voda v grlo. Veseli nas, ker vemo, da taka stranka nič ne velja, ki dela z nožem in polenom! Veseli nas pa tudi zaradi tega, ker poznamo štajerskega in koroškega slovenskega kmeta. Ta kmet ne bode nikdar svoj ponos v blato vrgel! Prvaki zahtevajo od slovenskega kmeta, da naj zavrže domovino avstrijsko, da naj zapusti cesarje, da se naj združuje z veleizdajalci, da naj pobija, da naj mori, da naj postane tolovaj, — ali kmet ne bode prvakom veroval, jih ne bode vbogal! **Slovenski kmet bode sam bič vzel, s katerim bode te prvaške nasilneže in hujskače pognal.** To vemo tudi, da je ljudstvo na naši strani!

Videli bodemo, vi prvaki, kje da bode zmaga, — ali pri vas, ki učite poboj, tolovajstvo in pretep, — ali pri nas, ki smo za resnico in pravico. Bodemo videli!

Politični pregled.

Politični položaj je v splošnem nespremenjen. Državna zbornica razpravlja razne nevažne in dolgočasne predloge. Glavno delo pa se izvrti v odsekih. V proračunskem odseku je n. p. poslanec Malik opisal nepostavne dogodke na Ptujski gori in napadel prav odločno Topolovca ter njegove pomagače. Hofrat Ploj pa je gov oril zaradi regulacije Drave. Na ta način hoče ljudem pesek v oči trositi. Kajti to ve prav dobro, da se bode regulacija Drave le tedaj pričela, ako se nesrečno obstrukcijo v štajerskem državnem zboru konča. Govori se, da bode ta deželni zbor še maja meseca h kratkemu zasedanj u skupaj stopil. Seveda je to le domnevanje.

Klerikalna „politika“. Kakor z njo, osleparil je monsignore Drozd svoj čast s posojilnico sv. Vavla za več milijonev. Slep ar je bil taktar na 7 let ječe obsojen, ki jih je tudi presedel. Te dni je prišel iz ječe. Prva njegova pot je bila v državni zbor. Tam je pr osil češke kleri-

kalne poslance, da dobi svojo duhovniško penzijo. Baje so mu črni poslanci to tudi obljubili. Pač zanimivo, kako se zapravlja denarje davkoplačevalcev. Navadnemu sleparju, ki je verne ljudi za več milijonev ogoljufal, ki je 7 let v ječi sedel, preskrbijo klerikalci penzijo!

Naš cesar praznuje letos svoj 80. rojstni dan. To pa hoče popolnoma na tihem in brez vsake slovesnosti storiti. Zato so za ta dan vse slavnosti in audijence odpovedane.

Ruski vohuni. Pri učitelju Malecu v Lvovu je napravila policija hišno preiskavo in zaplenila mnogo materijala. Maleca smatrajo za prvega ruskega agitatorja in vohuna.

Obesil se je bivši državni poslanec Franc Hofer.

Italijanski študenti so pričeli že zopet po raznih mestih z visokimi šolami rogoviliti. Povsod hočejo demonstracije prirediti, da bi s tem uresničene italijanske univerze pospešili. No, tako daleč pa menda vendar še nismo, da bi laški fantki s kravali in škandali prenapete zahteve „irredente“ podpirali.

Češki dezertjeri. Iz Bjelin so dezertirali trije dragonerji in pobegnili na Srbsko. Preje so iz pisarne regimenta več stvari pokradli. Srbi so dezertjerje prijazno sprejeli. Dezertjerji so Čehi.

Na Dunaju se je vršila zdaj tudi že volitev podžupanov. Za prvega je bil izvoljen dr. Porzer, za drugega Hierhammer in za tretjega podžupana Hoss.

Cesar v Bozni. Zdaj je že določeno, da obišče cesar Franc Jožef I. anektirani deželi Bozno in Hercegovino. Obisk ima veliki politični pomen in je upati, da se bode tamošnjo prebivalstvo polagoma privadilo misli, da je član avstro-ogrsko monarhije. Srbi bodo po našem prepričanju sicer še vedno ruvali in hujskali. Zanimivo je, da v Bozno že 500 let noben vladar prišel ni.

Ruske šege. Kakor znano, nahaja se ruski krvavi car večidel na parniku, ker se boji anarhističnih napadov. Ali tudi na parniku ni mož več na varnem. Te dni so zapri inženirja Biskajev iz parnika „Standard“, ker je poskusil pumpe pri kotlju prepiliti. Tako je nastala nevarnost o gnja. Vbogi car-batjuška, tvoji podaniki te vendar malo prevroče „ljubijo.“ Velja pač geslo: zob za zob!

V Argentini so sklenili anarhisti revolucijski štrajk ob priliki slavnosti stoletnice. Vlada pa je proglasila izjemno stanje.

Albanska ustaja, o kateri smo prinesli v zadnji številki razne slike, še vedno ni končana. Nasprotno se boj na celi črti nadaljuje in krvoprelivanje traja naprej. Turška vlada ne kaže posebne moči.

Dopisi.

Brežice na Savi. (Popravek.) V zadnji številki smo omenili tudi ime Klabutschar. Popravljamo, da g. Klabutschar z dotično zadevo nima ničesar opraviti, marveč da bi se imelo imo pravilno Klakočar glasiti. Le Klakočarja smo torej mislili in ne g. Klabutscharja, ki z njim v nobenem sorodu ni. Toliko v popravek.

Od sv. Urbana pri Ptuj. Al' kaj mi po-

maga, pa kuharica mlada, če družga ma rada, in me pa ne mara, al . . . Kaj ne, dragi bralci, lepe pesmice znamo v sv. Urbanu; ali kaj nam pomaga, ko bomo morali to naše veselje opustiti, kër imamo tukaj takšne ljudi, ki jim te pesmice nekaj očitajo, ter tako pamet zmešajo, da bomo morali mi raje ko bi v gostilno hodili in vesele pesmice peli, denarje v stavbo n . . . obrniti; tam bomo potem na tej pesmi krive ter obolele zapirali. Na binkoštno nedeljo po krščanskem nauku sedimo in se kratkočasimo pri dobri kapljici v neki gostilni, ter si seveda ne moremo, kaj da eden od vesele naše družbe zapoje zgoraj omenjeno kitico pesmice. Naključna je hotela ravno mimo prinesti g. kaplana, že dobro znanega Maleinerja, ki se zakadi med dobrovoljne goste ter začne z besedami: „Nesramneži, ali mislite, da ne vem, da to mene mislite; ali mislite jaz ne vem, da to meni poje? Smrkovci ste, ponočnjaki, krokarji, povejte mi Vaša imena.“ — Šele na grožnjo, da bo s silo odveden, če sam ne odjenja, si je gospod zelen od jeze naprej pomagal. Sedaj Vas pa vprašamo, g. M., ali Vam je dovoljeno, mirne ljudi v gostilni kot razbojniki napasti? Ali se Vam ni smilil starček že čez sedemdeset let star, ki je tudi bil v naši družbi ter moral v soki v obeh poslušat Vaše nesramne besede? In sploh Vas prosimo, kaj Vas grize ta pesmica tako v srce, ali imate morebiti res smolo s kako huharico? Seveda, potem je umereno, da si Vi mislite, pesmica poje se Vam in res lahko ste se jezili, ker mi, mesto da bi obžalovali Vašo nesrečo zaidemo na tako škodljivo pesem. Gospod kaplan, mi Vam bomo tokrat, brez da bi Vas sodnjak kaznovati pustili, odpuštili ter Vas prosili, pustite nas prihodnje v miru, ter če Vas res pesem o kuharici žali, zapojte si pa mogoče prihodnjic kaj nasprotnega in sicer: Al kaj pa pomaga, Urbanska mi fara, če farman noben več, me vidit ne mara?! Najbrž bom jo moral jaz ubogi kaplan že v kratkem popihat drugam . . .

Ptuj. 18. maja so imeli trgovci okolice Ptuj svoje zborovanje zaradi postavnih pravic. Predsedoval je znani slovenski Zorko od sv. Andraža sl. gor., katerem usmrdi vse, kar je nemško; učil pa se je vendar nemški jezik, kër ga potrebuje. Sklepalo se je, v katerem jeziku naj se udom naznani postavne pravice. Samoumevno je, da se mora v nemškem in slovenskem jeziku naznaniti, kër večina nove slovenščine ne zastopi. Ali to našim narodnjakom ni šlo v njih butice in vpili so: Le samo v slovenskem jeziku, nemško ne potrebujemo! Grdo obnašal se je neki trgovec Traun iz Ptujске gore. Ta je tulil: le slovensko, le slovenske tiskovine! Mislili smo, da je znorel. No, potem smo izvedeli, da stoji pod komando učitelja Klemenčiča na Ptujski gori, in da je privandral iz kranjske dežele. Na ta krik zahteval je g. Blas, da se v obeh jezikih postave udom naznanijo, kër ne bi bila pravica, koga nekaj siliti, kar ne razume. Večina je ta sklep sprejela. Mi iz tega sklepamo, da se hoče novo sovraštvo med Nemci in Slovenci na deželi širiti. To si pa mi ojstro prepovemo, kër hočemo mir! Nemške kupce so nam prvaški hujškači odbili in zdaj se začne iz nova prepri. G. Zorko, samo eno leto boste imeli strahovlado in potem bomo mi govorili.

Več mirnih trgovcev.

Gornja Radgona. 13. maja 1910. (Glavno zborovanje.) Naša posojilnica (Raiffeisenkasse) je priredila dne 12. t. m. v gostilni gospoda Kürbusa za leto 1909 svoj glavnishod, kojega so se društveniki udeležili mnogo brojno. Sejo je vodil načelnik, vrli orehovski posestnik g. Franc Wratschko. Iz proračuna o skupnem denarnem prometu, katerega je imel ta denarni zavod v dobi svojega osemletnega delovanja, se razvidi, da ta posojilnica v Gornji-Radgoni uspešno in plodonosno napreduje. Vse številke proračunov kažejo, da naš denarni zavod krasno uspeva, čeprav imamo v Gornji Radgoni tudi posojilnico slovenskih narodnjakov ter kruti sovražniki rogovili in hujskajo, da bi ga zatrli. Koncem leta 1909 je imela naša hranilnica 354 udov, a zdaj jih šteje 363. Namesto gospoda Koratha so v odbor volili negovskega oskrbnika gospoda V. Steinbrenner-ja. Mi iskreno želimo, da bi naša hranilnica cvetela in rastla v korist naših pametnih kmetov, ki niso zagriženi prvaki!

Novice.

Pozor, inzerenti! Inzerati za „Stajerskega“ se sprejemajo razven v upravnishtvu tudi še na sledečih krajih:

Maribor: papirna trgovina Rud. Gaisser.

Celje: knjigotržnica Fritz Rasch.

Radgona: knjigotržnica J. Semlitsch.

Iz Spodnje-Stajerskega.

Tolovajski napad. Preteklo nedeljo napravili so nemški telovadci iz Ptuja popoldanski izlet v sv. Urban. Bili so veseli in so se dobro zabavali. Ko so se pa domu vračali, izvršil se je pri Bračičovi gostilni pravi tolovajski napad nanje. Bračičova krčma je znana kot zbirališče prvaških hujškačev in človek mimo te krčme ne pride, brez da bi ga kakšen lopov ne opoval ali dejansko napadel. Tudi to pot je bil napad pripravljen. Tolovajski namreč, okinčani s sokolskimi znaki, že pred gostilno čakali. Telovadci, med katerimi so se nahajali tudi starejši gospodje, so šli tiho in mirno mimo krčme. Vkljub temu se jih je takoj pričelo izzivati in psovati in se jih je tudi potem takoj spoleni in koli ter kamenjem napadlo. Brez vsacega vzroka, iz tolovajskega nagona, so torej ti prvaški lopovi skočili na mirne sprehajalce in jih več ranili. Med napadalcii sta bila baje tudi dva Brumena ter mladi Bračič, — tisti mladi Bračič, ki s svojo turško bando po cesti straši. . . . Telovadci so ta tolovajski napad odbili, in upamo, da bode oblast vse storila, da se poulične tolovaje prvaškega tabora pošteno kaznuje. Orožnike pa prosimo, da naj malo natančneje Bračičovo krčmo nadzorujejo. . . . Tako daleč smo torej prišli! Hujskanje prvakov ima plodove — poboje in tolovajstva! Kaj ko bi eden napadenih se branil z revolverjem, kakor je to pri roparjih pač potrebno? Kaj ko bi Ptujčani enkrat Bračiča z vso njegovo bando pogнали iz mesta? Kaj ko bi naprednjaki poskusili biti tako surovi, kakor so prvaki? Potem bi prvaško časopisje gromelo in divjalo! . . . Mi zahtevamo za vse iste in edneke pravice. Tolovajskih napadov v okolici pa se bomo znali obraniti! Gostilničarji na deželi imajo gotovo le dobiček

od takih izletov. „Narodni dnevnik“ škodljivorej v prvi vrsti kmetiskim gostilničarjem, hujška proti izletnikom. Torej še enkrat oblast, odpri oči, predno se zgotov nesreča! Ptujsko okolico se mora od prvaških tolovajev očistiti!

Hofrat Ploj v škripcih. Vse ga zapuška, nikdo mu ne veruje niti besedice več, nikdo ga ne mara, vse se ga izogiblja. Celo s svojimi „popravki“ po § 19 nima sreče. Zadnjič je hofrat Ploj neki članek v „Grazer Tagblattu“ z zvijačni način „popravil.“ Ali dobil je odgovor da si ga bode gotovo zapomnil. Plojevo resnice ljubje je itak znano. Saj se mu je že javno očitalo, da je lažnik, brez da bi se tega madež opral. . . . Vse ga zapuška! Niti stari prvaki ga več ne marajo. Blizajo se zdaj volitve v občesko „Zadružno zvezo“ in narodnjakarji so se grozovito trudili, da bi spravili hofrata Ploja iz njegovega dobrotnika dr. Jurtelov v glavni odbor. Pa ne gre, ne gre! Niti celjski prvaki ne marajo za Ploja in so odločno nastopili proti temu, da bi bil ta človek v odbor izvoljen. Ploja nima torej nobenega pristaša več. Nikdo ga ne mara. . . . Kako se je ta hofratski politik avčas za ljubezen Čehov trudil. Klečal je pred češkimi rogovileži, kakor pagani pred svojim maliki. Ali tudi ti češki rogovileži ne marajo več za hofrata Ploja. V eni zadnjih sej naših državne zbornice so se Čehi celo javno s Plojem skregali in so mu britke resnice v obraz vrhili. Pri tej priložnosti jih je dobil tudi tržaški veznik Ploja, znani dr. Rybar, katerega smo v našem listu tudi že nesramnega lažnika imenovali, brez da bi nas tožil. Gliha v kup štriba Ploj in Rybar sta si podobna kot brata. V državnem zboru je češki poslanec Choc obadru za ušesa prijel. Ploju paje zaklical ta češki poslanec sledeče značilne besede: „Bolje bi bilo, ko bi češki radikali vodili slovansko unijo nego hofrat Ploj: Vedno je hudo nevarno, ako peljejo hofrati opoziciji proti vladi.“ — To je bila klofuta za Ploja. Niti češki veleizdajalski politiki ne verujejo več v poštenost Plojevega nastopa nja. Vsakdo smatra hofrata Ploja za človeka, ki mu je vsa politika le sredstvo za doseg gotovih ciljev. . . . Sam, zapušen je ostal ta hofrat Ploj, nikdo ga več ne mara, vse želi, da naj gre že enkrat v politični penzijo! . . .

Od sv. Lovrenca na dr. p. nam pišete kmetje: Mi smo tudi volilci v gorski občini, kateri vlada Jurček Topolovec kot rihtar po višjo komando Klemenčiča s pomočjo Gojkovičev in Kupčiča. Mi vprašamo te narodovce: Kje so gospodarska dela? Zakaj so Ploja kot častnega občana imenovali? Ako bi se hofrat Ploj predrznil v naši občini častne diplome iskati, bi mu jih polanski kmetje z brinjovim lesom pomagali po njegovem hrbtu narisati! Gorski narodovci pravijo, da jim je Ploj 1500 K denarja od države izposloval. Mi pa vemo, da je ptujski okrajni zastop za to podporo sodeloval in tako rekoč prosil državo, da naj občini Ptujska gora podporo podeli, kër ima velika bremena nositi. . . . Gorski narodovci pa so sklenili v svojem visokem „ratu“, da se ta denar samo za trg ohrani, kateri ima že več let svoj lastni denar v hranilnici naložen! Davkoplačevalcem pa se naložijo

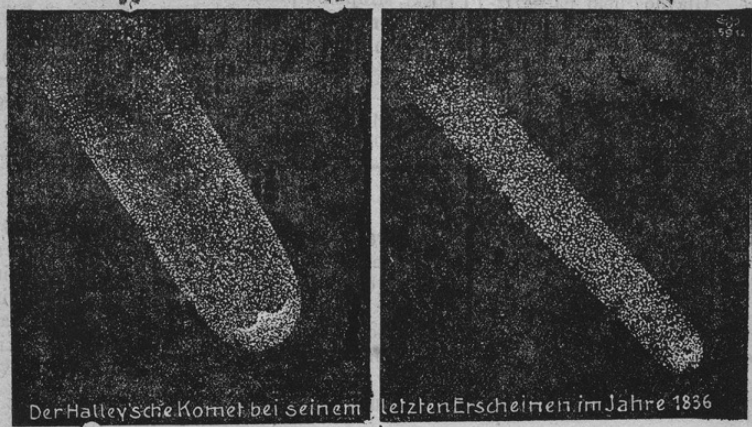
Halleyeva repata zvezda.

Te dni se je govorilo prav mnogo o kometu ali repati zvezdi, ki jo je sedaj na jasnem jutrajnem nebu opazovati. Neizobraženi strahopetneži so celo prorokovali, da se bode svet „podrl“ ali „pogreznil.“ Vse te govornice seveda niso mačkine solze vredne. Znanost je danes že tako daleč razvita, da zamore vse gibanje zvezd naprej popisati in da pozna tudi posledice vsega tega gibanja. Halleyeva repata zvezda je iz tako tanke snovi, da nam bi bržkone ne škodovala, ko bi tudi z zemljo skupaj trčila. Zemlja pa gre (odnosno je šla) le skozi rep tega kometa, kar ni imelo skoraj nobenih vidnih posledic. Ves strah neizobražencev je bil torej odveč. Da pokažemo svojim čitateljem važne pojave te repate zvezde, prinašamo danes troje slik. Prva slika nam kaže fotografije Halleyevega kometa, kakor se ga je leta 1836 opazovalo. Približno isto

Edmund Halley

angleški učenjak, ki je po njemu imenovano zvezdo odkril.

Der Halley'sche Komet bei seinem letzten Erscheinen im Jahre 1836